

Αφορμή για τούτο το κείμενο στάθηκε η ευγενική χειρονομία φίλου τινός, ο οποίος, ένεκα αι Αγίαί ημέραι, μου έστειλε το δίγλωσσο λεύκωμα του Γιώργου Πίττα: «Τα καφενεία της Ελλάδας», το οποίο, μετά από μια πρόχειρη διαγώνια ανάγνωση (έπεται προσεκτικότερη), θα χαρακτηρίζα ως μια ζωντανή, πλήρη και πονεμένη δουλειά.

Βέβαια δεν είμαι αρμόδιος να ομιλήσω για καφενεία, καθότι δεν κατάφερα να συνάψω σχέση μετά του καφέ. Ως εκ τούτου, ποτέ, δεν εννόησα το σφοδρόν του έρωτος εκατομμυρίων ανθρώπων με το εν λόγω αφέψημα.

Το διαβόητο: «Ακόμα δεν ήπια καφέ» ή το παρεμφερές: «κάτσε να πιω μια γουλιά να ανοίξει το μάτι μου», ουδέποτε το αντελήφθην.

Παιδιώθεν είχα συνδέσει τα καφενεία, με καπνίλα, βαριές μυρωδιές και ατελείωτο χάσιμο χρόνου. Ήταν, υποθέτω, η οικογενειακή σπορά, που με ώθησε σε αυτή την άποψη.

Μικρότερος, δεν είχα ούτε τα εχέγγυα ώστε να καταλάβω την ευρύτερη κοινωνιολογική σημειολογία των καφενείων και όταν κάποτε το ένιωσα, ήταν η εποχή που σταδιακά έχαναν τη δυναμική τους και παρέδιδαν το χώρο στα café. Ένα, ακόμα, χάδι της Δύσης. Κάποια στιγμή (παρ)ερμήνευσα τούτη την εξέλιξη και ως άλλη μια ομολογία ήττας των λαϊκών στρωμάτων.

Κάποια άλλη στιγμή, τότε που η επιστήμη ανακάλυψε το πλαστικό, μυριάδες συμπολίτες μας άρχισαν κυκλοφορούν με κύπελλα καφέ στους χώρους εργασίας, στα αυτοκίνητα, στα γραφεία και στα μαστορεία, παντού. Προφανώς, αδύναμοι να απαλλαγούν από την καφεξάρτηση.

Οι πλέον απολίτιστοι μάλιστα, δεν κατάφεραν, ούτε να αφήνουν τα άδεια κύπελλα στους καλάθους των αχρήστων και τα πετούσαν οπουδήποτε.

Τέλος, αυτό που επίσης δεν μπορώ να καταλάβω είναι η σύγχρονη εκδοχή διαφόρων συνδυασμών καφέδων που για να παραγγείλεις πρέπει να προφέρεις 4 – 5 λέξεις, το σύνολο των οποίων μου είναι άγνωστο.

Για να είμαι ειλικρινής, δεν είμαι απολύτως ντεκαφεϊνέ. Η μυρουδιά του μάλιστα ανέκαθεν

μου άρεσε. Στα τελευταία σαράντα κάτι χρόνια, κατέβαλα κάποιες προσπάθειες να πυκνώσω τις γραμμές των πιστών του καφέ, πλην όμως απέτυχα.

Μολοντούτο διατηρώ κάποιες ιδιαιτέρως καφευχάριστες αναμνήσεις.
Μια ντουζίνα από τις οποίες, ακολούθως, περιγράφω, με χρονολογική σειρά.

Παιδί προσχολικής ηλικίας, αρχές δεκαετίας του '60, βγαίνοντας για ψώνια με την Μάνα μου, περνούσαμε από το μοναδικό κατάστημα ζαχαρωτών της οδού Χαροκόπου. Αν θυμάμαι καλά, ήταν απέναντι από τον κινηματογράφο «Κρυστάλ».

Η κυρία που το κουλάντριζε, ήταν ευγενής, χαμογελαστή, είχε ένα ζευγάρι πράσινα μάτια και ένα καβουρντιστίρι που στα δικά μου μάτια, φαινόταν, μεγάλο, θορυβώδες και μοσχοβολούσε καφέ. Καταχωρώ τούτες τις εικόνες, ως την πρώτη μου, μυρωδάτη, επαφή με τους καφέ κόκκους.

Λίγα χρόνια αργότερα, παιδί του Δημοτικού πια, με έπαιρνε, κάποια απογεύματα, Σάββατα συνήθως, ο πατέρας μου μαζί του στο «Βυζάντιο». Διάσημο καφενείο στην πλατεία Κολωνακίου, που δεχόταν διάφορες φυλές θαμώνων.

Μια από αυτές, πιθανότατα η πιο φασαριώδης, ήταν η γενιά της δεύτερης δεκαετίας των Ελλήνων οδηγών αγώνων. Θορυβοδέστερος όλων, ο Γιάννης «Λαίλαψ» Ψύχας, ο οποίος απαιτούσε από τον Μπάμπη, το σερβιτόρο, ο καφές του να έχει συγκεκριμένο αριθμό από φουσκάλες.

Εκεί στα τραπέζια του «Βυζάντιου», γραφόταν, ανάμεσα σε άλλες, και ένα τμήμα της ιστορίας των μεταπολεμικών αγώνων αυτοκινήτου. Με πολλές δηλώσεις, πολλά καλαμπούρια και πειράγματα και περισσότερα ξενύχτια, για τους σκληροπυρηνικούς.

Στα μέσα της δεκαετίας του '70, όταν υποδυόμουν τον υποψήφιο φοιτητή, έκανα μερικές απόπειρες να ενσωματωθώ στους λάτρεις του καφέ, σε έναν καφενέ Θεμιστοκλέους και Ακαδημίας.

Ήταν μια υπόγα, όπου τον έψηναν στη χόβολη. Συντροφιά με κάποιο «Καρελάκι», από πακέτο των δέκα (Δραχμαί επτά, αν θυμάμαι καλώς), κάναμε σοβαρές αναλύσεις και αντίστοιχα όνειρα περί αυτοδιάθεσης, περί δυο «βήματα πίσω ένα μπρος», περί «ελευθερία συζήτησης, ενότητα δράσης» και τα τοιαύτα.

Όταν απόκτησα φοιτητική ταυτότητα, υποδυόμενος τον σπουδαστή, περάσαμε σε ανώτερα επίπεδα στοχασμού, επηρεασμένοι από το επερχόμενο κίνημα του Ευρωκομμουνισμού, την απόρριψη της δικτατορίας του προλεταριάτου και ασφαλώς τον γαλλικό κινηματογράφο, ο βαρύ γλυκός είχε γίνει Γαλλικός. Το δε «Καρελάκι», Gitanes άφιλτρο περικαλώ, για ακόμα περισσότερη μαγκιά και αμφισβήτηση.

Όλα τούτα στο παταράκι του do brasil στη στοά Καλλιγιά, ακριβώς στη γωνία, που συνέδεε τη Σταδίου με την Καραγεώργη Σερβίας.

Δυο εβδομάδες πριν παρουσιαστώ να υπηρετήσω την Πατρίς, υποχρέωση ή καθήκον

ακόμα πολεμάω να δώσω απάντηση, είχαμε ήδη περάσει τις πρώτες εκατό μέρες διακυβέρνησης του Πα.Σο.Κ., μπορεί το νέφος παρέμενε πεισματικά πάνω από το λεκανοπέδιο αλλά η «αλλαγή» κάλπαζε, σαν άτι ακούραστο με καβαλάρη το σύντροφο Αντρέα.

Βρίσκομαι στην Κέρκυρα όπου γεύομαι το καλύτερο παγωτό μόκα, που έχω ποτέ δοκιμάσει. Είναι περίεργη η συμπάθειά μου για τη μόκα, από τη στιγμή που δεν πίνω καφέδες. Όπως και να έχει όμως, εκεί κάπου στην ευρύτερη περιοχή του Αγ. Σπυρίδωνα, ένα μικρό καφενείο – ζαχαροπλαστείο, στα μέτρα εκείνης της εποχής, έφτιαχνε ένα καταπληκτικό παγωτό μόκα και το σερβίριζε σε ψηλό ποτήρι.

Όταν το αναζήτησα πάλι μετά από λίγα χρόνια επί πρωθυπουργίας του «επίτιμου», δεν ευρέθη. Λογικό, ε;

Άνοιξη του '82 νεοσύλλεκτος στην Τρίπολη και στο 11ον Σ.Π. οι πρώτες έξοδοι ήταν κάτι αναμφίβολα όμορφο. Μπορούσες να δεις κάτι περισσότερο από χακί και κεκαρμένους εν χρω, χαμένους νέους. Μπορούσες να ανακαλύψεις το εστιατόριο του Σόσολη και το γαλακτοπωλείο του Κανατά.

Μεγάλη πολυτέλεια και ολίγον ριψοκίνδυνη κίνηση, η ανάγνωση πολιτικής εφημερίδας τότε. Κάλυψη στο γωνιακό καφενείο λοιπόν, που στεγαζόταν στην πρώτη πλατεία όπου τέμνονταν η Γρηγορίου Λαμπράκη & η Ελ. Βενιζέλου.

Σε τραπεζάκι χωμένος, χαμένος στο βάθος, ξεφύλλιζα προσεκτικά την εφημερίδα που στήριζε την αλλαγή και έλεγχε την εξουσία. Ο βαρύς γλυκός καφές προαπετούμενο και τα κόκκινα Marlboro (Δραχμαί ογδοήκοντα αν ενθυμούμαι καλώς), στην μαρμάρινη επιφάνεια. Στις μέρες μας το ακίνητο υπάρχει, άδειο όμως εδώ αρκετά χρόνια.

Ιούλιος '84. στο Houston, της Σκάλας Πάτμου, όπου δυο ξεχωριστές γυναικείες φιγούρες κρατούσαν, από το '55, με ιδιαίτερο τρόπο τον καφενέ στην πλατείτσα πίσω από το

γραφεία του Λιμενικού.

Θαρρώ ότι σχεδόν υποχρεώθηκα σε κάποιον βαρύ γλυκό ώστε να εξασφαλίσω και το καταπληκτικό «ντοματάκι» τους. Τελευταία επίσκεψη το '08. Δεν νομίζω ότι σερβίρισαν ποτέ άλλον καφέ πέραν του Ελληνικού. Σε τούτο συνηγορεί και ο δημιουργός του λευκώματος.

Αρχές δεκαετίας του '90, στην οδό Νικηταρά, απέναντι από το μαγαζί με τα φωτογραφικά του Φαρασόπουλου, ακούω από τον καφενέ την φωνή του Θεόφιλου να με καλεί. «Σειρούλα» ο Θεόφιλος, σπάνιο άτομο. Τον θυμάμαι να κάθεται, ήρεμος σχεδόν ανέκφραστος, τελευταίο τραπέζι, σε μια γωνιά, στην «Αννέτα» στην Αχαρνών τότε που ξεκινούσε η Άντζελα. Όταν έπινε τη μισή φιάλη και κάπνιζε ένα πακέτο Byron (τα θυμάται κανείς; Λευκό πακέτο με τη φιγούρα του λόρδου στο κέντρο), έφευγε και πήγαινε για δουλειά. Αφισοκολλητής. Χρυσή καρδιά.

Καφέ, εκεί λοιπόν όπου μετά από τόσα χρόνια ξαναείδα το Θεόφιλο, με τη μυρουδιά από τους παστουρμάδες, να αναδύεται πίσω από τις αλουμινένιες κάσες του μικρού, στενού, «καφέ – μπαρ» και τη «σειρά», να συνεχίζει να καπνίζει αρειμανίως χαμογελώντας ευγενικά. Ούτε αυτός ο καφενές υπάρχει. Ούτε και το κατάστημα του Φαρασόπουλου.

Γενάρης του '93. Με Τάσο Αρωνίτη εποχούμενοι σε λευκή Carrera 4, υπό κοινή πάλι δημοσιογραφική σκέπη, σε κάτι που έμοιαζε με γύρο της Ελλάδας, όπου μέσα σε 4,5 μέρες καλύψαμε 3,5 χιλιάδες χιλιόμετρα. Από το Γερολιμένα, στη Ζαχάρω, στην Κακαβιά, στην Καβάλα, στο Πύθιο.

Με βολές από τα νεοεισεχθέντα, τότε, στο δυναμικό των Ε.Δ. άρματα μάχης M60. Με πολλές εικόνες και περισσότερες εντυπώσεις. Έχουμε αφήσει πίσω μας το Γράμμο, βρισκόμαστε σε εκείνο το ονειρεμένο κομμάτι μετά το Επταχώρι και σταματάμε σε παραδοσιακό καφενείο στο Πεντάλοφο. Κρύο και των γωνιών.

Ο Τάσος καφέ, εγώ κάποιο τσάι του βουνού, καπνοί τσιγάρων, τηλεόραση μαυρόασπρη, φουφού με ξύλα, συζητήσεις και το ξύλινο πάτωμα να τρίζει στα βήματα των θαμώνων. Ατμόσφαιρα επαρχίας με δυο λέξεις.

Από το διπλανό μαγαζάκι, προμηθευτήκαμε μπισκότα και η γερόντισσα που το κράταγε μας εκθείασε τον Παπαδόπουλο. Όχι αυτόν με τα μπισκότα. «Τον άλλονε», που «έφτιαξε το δρόμο», όπως μας είπε.

~~Ημερήσια διαδρομή με ταξί από το κέντρο της πόλης προς το λιμάνι.~~

Το απόγευμα η βόλτα στην οδό του Αγίου Αϊσίου και της μεγάλης.

~~Ημερήσια διαδρομή με ταξί από το λιμάνι προς το κέντρο της πόλης.~~